

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
belső farkasutczában 81 szám alatt.

Megjelen e lap hetenkint hétszer u. m. vasárnap, kedden, csütörtökön és szombaton.
Ára évenkéntre 3 ft. o. 6. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., második 6 kr., harmadszor 5 kr., majd 4 kr. minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előzetes s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:
Középteza, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, január 29-kén, 1862.

(D) Olvasóink közelebbi lapunk külföldi róvában néhány sorban igen fontos közleményt vettek: ez azon hír, hogy Mexikóban Ferdinánd Max ausztriai főherceg személyében, egy osztrák másod szülöttségi dynastia szándékoltatnék megalapítani, még pedig francia, angol, osztrák és spanyol egyezmény alapján.

Nincs kétség abban, hogy a mit e két nyugoti hatalom kitervel, az történeti ténynyé és válhat, s annyival kevésbbé lehet kételkedni az eredményen, midőn e terv egy harmadik nagyhatalomnak t. i. Ausztriának kedvezne.

Mexikóban a Habsburg uralkodó ház részére állítandó másod szülöttségben meglehetősen kárpótlás adatnék azon apró olasz hercegségeikért, melyeket e család oldalágazatai az olasz egységi mozgalom miatt vesztek. És ezen hír nagyon is egyszerre érkezik gr. Rechberg azon nyilatkozatának hírével, hogy a zürichi békepontokhoz kiválólag azért ragaszkodik a bécsi kabinet, hogy az olasz kérdés diplomatikus végelhatározása körül kellő jogbasissal birjon; azonban azon jogok érvényesítésére nézve a külügyminiszter meglehetősen engedékeny hangon kezdett beszélni.

Valami nagy terv készült a nagyhatalmasságok között, mely most kezd kibonyolodni, s mely némi halvány világot vet Olaszország csöndesebb magatartására; míg ugyanott a cselekvési párt, mely nem mindig osztja a kormány mérsékletét, nyugtalanabul mozog. Azonban minden ily mozgalomnak kevés valódi sikert lehet ígérni, ha aztán annak idejében a világpolitika nagy mesterének Napoleonnak terveivel nem volna összhangzásban.

Ezen tervek irányára s horderejére nézve nagy fontossággal bír a mexikói dynastia kérdése; mert ha e nagy változtatás Napoleon befolyása alatt történék, akkor ő most másodszor támadja meg a respublica eszméjét, melyet a dec. 2-iki államesíny-nyal Franciaországban összetört; egyszersmind pedig más szándékokat tüntetne ki a Habsburg ház irányában, mint a minőt róla egy idő óta föltettek.

Volt ugyan máskor is hire, hogy Mexiko uralkodójául Miksa főherceg volna kinézve; de e hír mind annyiszor meghazudtolott, most azonban valószínűbb conjuncturák közt áll elő, s mindenesetre megérdemli, hogy azt a megtörténhetőségen kívül állónak nem tekintve, egy ily lehető esemény horderejét előre is vegyük számba.

Mexiko, mely 56,158 négyszög mérföldnyire terjed ki, tehát több mint 50-szer nagyobb Erdély-nél, s szinte öt akkora területileg mint az ausztriai összes monarchia, ha kellő betelepítés által megnépesül századok alatt egyike lehet a legnagyobb államoknak, habár mostani népességével, mely áll 1,200,000 fehérből, 4 millió tiszta fajú indiából 2,400,000 mesztíz, mulat, zambo s más vegyes származású nép-ből, s 12,000 négerből — összesen 7,672,000 lélekből, éppen nem mondható betelepített államnak. Főként ha elgondoljuk, hogy az ország belvidékei a föld legtermékenyebb részei közé számíthatók, s hogy e szakadatlan égő tűzhegyekkel, s ellentétben tartós hórétegekkel ellátott terület gazdagon termi az aranyat, a vasat, kénest, márványt, smaragdot, türkiszt szintugy mint a gyapotot, a nemes gabonameket, a platánt, mahagonit, cédrust s fenyőt, s bővölkedik a természet ezer kincsei közt hasznos állatokkal: ez ország sok rejtett kincse képessé tenné azt tiz akkora impopulatio-ra is, s nem szenved kérdést, hogy ha ott a monarchiai forma alkalmazásával főként a nagy kivándorlásokra képes német elemből való uralkodás állítatnék fel, egy két század alatt nagy benépesítés is történék, mely az ottani félvad elemeket civilizálni képes lehetne; ám-bár most sem állhat igen gyöngén ezen államkereskedelme, mert van vagy 19 városa olyan, a melynek népessége Kolozsváréval vetekedik, míg a főváros — Mexiko 205,000 lelket számlál.

Látni való tehát, hogy egy mexikói királyság nem olaszrú fogalom, mint a minőt egy jeruzsalmi királyság eszméjéhez szoktak kötni az újabb korban, s hogy e szerint az európai politika egy ily kanyarodása igen fontos utmutatóul szolgál arra nézve, hogy a nagyhatalmasságok egymás irányában céljairól, s feltételeiről tisztább fogalmat szerezhesünk.

Ha ezen hírek teljesebbé fognának menni, nagyot változnék azon felfogás, mely kivált a solferinói napok után Ausztria elhagyottságáról mind inkább terjedett. Azonban másrésről sem lehet megtagadni azon régi mondat nagy fontosságát sem: „timeo danaos et dona ferentes”; mert csakugyan Mexikóban nagy belviszály dühög, a mint ezt külföldi tudósításainkból is láthatni, s a Mexikoval szomszédos délamerikai államokban is a harc daemonai uralkodik. Ezeket fontolóra véve könnyen lehet azon gondolatra is jönni, hogy tán éppen e darásfészek átadásával Ausztria erejét akarnák megosztani, hogy mint ilyenkor könnyebben elbánhassanak. Ausztriának, hogy másodszülöttséget új birodalmában meg-

szilárdítsa, tengeri erejét kellene erősen kifejteni; ha pedig partjairól tengeri ereje elvonulna, akkor Olaszország támadása fenyegethetné.

Fontos tehát e hír, de hogy az mennyi részben válnék Ausztria nagyszerű előmenetelére vagy nagyszerű veszteségre: attól függ, hogy azok, kik ez új dynastiát tervelik, minő háttéri gondolatok közt ki-nálják a császári házat e nagy ajándékkal?

Messze van a Dunától a csöndes tenger, s Ausztriát leginkább az rontotta volt meg, hogy a spanyol örökösödési háborúnak alkalmával oly távol országban kellett folytatnia hadműveleteit.

Igy olvasóink minden oldalról felfoghatják ezen hír horderejét; s egyszersmind annak irányából alkalmasszerint fontos következtetéseket vonhatnak az európai nagyhatalmak célzatainak megbirálására.

Főnnebbi elmékedésünk által némi tájékozást akartunk adni ezen gyakran fölmerülő hírről, s annak minden oldalról horderejéről. Azóta újabb hírek megint kétségbe hozzák amaz előbbi hírt, elismerve ugyan, hogy a francia uralkodó által oly ajánlat tétetett, de azt Ausztria részéről nem látták elfogadhatónak. Bajos is volna Ausztriának egy mexikói suffrage universelle alapítani trónt egy respublica romjain, melyben a kormányforma változtatása ellen éppen most emeli fel óvását a szomszédos amerikai köztársaság, melynek talán sikerült az európai dynastiák terveibe betekinteni. De ama hír mindenesetre megérdemli, hogy evidentiában tartsák olvasóink.

Mező-Szengyel, jan. 20. 1862.

E község újból egy borzasztó esemény színhelye volt. Folyó év és hó 16-kán csütörtökön éjjel a nemtelen bosszu irtózatot áldoztatá mutatá föl. — A nevezett napon esti 6 órakor az izraelita kereszmaházából (hol az alább megnevezendők egyike, a megöletetnek leányán elkövetni szándékolt erőszakotél miatt, a falusi előjáróság előtt kibékült ugyan, de ezért mégis önmagában bosszút forralt), s midőn Luka Nikita, ennek sógora Ucz Záharia és M. B. F., urnak bácsa Gerendi György békés társaságban, mint mezőn a határban lakók, haza felé elindultak, a faluból szerencsésen ki is értek; de midőn a Mező-Tóhát felé menő úton egy hidhoz közel értek, azonlagos megtámadás következtében Luka Nikita több a fején kapott halálos ütések miatt összerogyott, Gerendi Györgyöt is ép e sors érte. Ucz Záharia, ki valamivel előbb volt, szerencsésen menekült, mert az esetet látva, szaladással segített magán. Luka Nikita még azon éjjel 11 órakor meghalt, Gerendi György, ki csakugyan sok e-bek közt halálos verést szenvedett, erős testalkotának köszönhető, hogy még életben van; a hamarjában érkezett orvosi segély jórészt megmenti tán a végveszélytől, s a tornamegyey főorvos úr és segéde rendeletre folytatn Tordára a járási kórházba vitetett, jövője azonban mint értesülénk, kétes. A tettesek, Vigh Ferkó, bárha nős, de jelenben mint

TÁRCZA. TÖRTÉNELMI NYOMOZÁSOK a leopoldi diploma keletkezése körül.

KÖVÁRI LÁSZLÓ-161.

(Folytatás.)

IV.

Bethlen egyik vezérével a volt, hogy jön be egy biztos, s mentse meg a házat Teleki dictatorságától, másik, hogy adjon az adva ki diplomát. Ezt kétségkívül az ország is ohajtá, mely a fegyveres beférkezése után boldognak érezte volna magát, ha I. Leopold legalább a bécsi pontokat ratificálta volna. E végre Gyulai Ferenczet, Inozédi Mihály s ezek pennája Donát Mátyás személyében új követséget indítottak fel, hogy a katonák visszahúzása sürgetése mellett, az említett szerződés kiadását munkálják; de 1688 jan. 4-n fájdalommal kelle érteniük a választ, hogy — miután Erdély már katonai erővel meg van rakva — a dolgok állása egészen megváltozott. b)

Ugy is volt. Mert Erdély meg volt szállva, s a törököt szerencsése egészen elhagyá. Hiába sinoroztaták egymásután a nagyvezérek, hiába tévél le a jaucsárok IV. Mahomedet s állíták helyébe II. Szulejmant: a magyarhoni várak egyre buktak el. Caraffa, Tököliné híve Absolon Dániel áthajlásával oda vitte Munkácsot, mit amaz három éven át oly hősileg védett, hogy jan. 14-n capitulált, s Tököliné, Zrinyi Ilona, első férje Rákóczi Ferenc, javait megtar-

tá ugyan, de gyermekeivel együtt Bécsbe belebuzott. c)

Tököli végső vára s a magyarhoni elgütlelenek főfőszke, a Szepességi is lelévén tehát sujtva, gróf Caraffa rendeletet kapott, jöjjön Erdélybe, s I. Apafi közelegnek hirdetett halála esetére, Erdélyt készítse elő. A mint a hír megjött, a mondhatni permanens országgyűlés Fogarásban jan. 24-n az adó szorgalmas felbajására új rendeletet irt s 15,000 köből zabot vetett még ki. f) Caraffa elébe biztosokat nevezett, kikkel Teleki Vay Mihályt 2000 arannyal Dézsig küldé elébe. d)

Caraffa, mint az eperjesi vénapok intézőjének jövése, oly retteggel tölté el az országot, hogy a nép azt beszélte, hogy egy szekér spanyol vascizmát hoz, melyet, mint Eperjesen hevítve fog a vallatásnál a lábra vonatni. Február elején érkezett Kolozsvárra, bár egész ménes postalóvat küldtek elébe, 12 ökörrrel vonatá hajtót: az Erdély nyugati északi felébe összezúfolt hadakat, azonnal az egész országra kiterjeszté, s Szebenben, mi eddig pusztán szállott, egyenesen a fejedelem szállására szállott. a) A martins 10-n tartott gyűléssel sergének még 30,000 köből búzát szavaztatott, s hogy e pénzt sebessebben élé lehessen állítani, Segesvárt és Brassónak megengedék, hogy tallérokat verethessen. g)

Munkához kezdett, legelőbb is a katonaság számára megígért pénz és élelem mi-

a) Bethlen Mikl. II. 73. 85.

c) Mike, Art. Diet. III. 1051.

g) Cserei M. Hist. 175.

d) V. 6. Kemény Diplomata IX. 503. és Csereit.

b) Bethl. Mikl. II. 67. Cserei 189.

f) Mike, Diet. Art. III. 1039.

kénti beszolgáltatását vette számba, s e tárgyan febr. 20-ról már okmányát látjuk aláírva.

Majd átír Fogarásba a fejedelemhez, hogy a tanácsosokat Szebenbe küldje át. Az átíratott Teleki adta elő az egybegyűlt volt rendeknek, utasítást és felhatalmazást kért adni, de mit adhattak volna, midőn a hivatalos elöljáró nem tudták. Huzás halasztáshoz folyamodtak, de Teleki, Apor István és Gyulai László készek voltak. Teleki, mint jó színész, végrendeletet irt, érzékenyen bucsuzott, s mintha eszébe jutott volna, hogy Castaldo Martinuzzi, Básta Mihály vajdát felhasználván, megölette: aggodalmak közt hajtatott Szeben felé, hol öröme, a szt. erzsébeti hegyen, két század tisztelő katonaság s Caraffa gróf tüdővölő segéde fogadta, s az elébe küldött díszbátárba tiltatá. b) Így érkezett be apr. 27-n Caraffához, ki mind a három ebédre hivata, ebéd után vele hosszasan társalgott, este szállására ment s négy óráig beszélgettek. a)

Másnap reggel kemény parancsot vett, hogy a többi tanácsos is Szebenbe érkezék. Maj. 3-n tehát a rendek Teleki Mihály, Bethlen Gergely, Elek és Miklós, Székely László, Frank Bálint, Szabó Keresztély, Apor István s a két itélőmester Alvinczi Péter és Sárosi Jánosnak, s Filstich Mihálynak felhatalmazást irtak alá, hogy gr. Caraffával végezzenek. d) S azzal ezek is Szebenbe érkeztek, hol tán számításból, a tábornok éppen az nap akasztott fel egy németet, s az egész nap a Székely László ablaka alatt függött.

b) Cserei M. ki Telekit ide kísérte, hitelesebbnek

látzik. Hist. 180. v. 6. Bethlen M. II. 74.

d) Szász Sylloge. 39.

a) Cserei Hist. 181.

A tanácskozás igen rövid volt, mert a mint megérkeztek, gr. Caraffa egy nyilatkozatot nyújtott át, melyet Tököliné kézbead s most Caraffa mellett hatalmaskodó Absolon Dániel fogalmazott, s Teleki s a hibe-bek előre átnézték. A tanácsnak Teleki terjeszté elébe, de minthogy a tábornok előszobája adatott tanácsstermül, mely halgatás fogadta, egyedül Bethlen Miklós és Apor István nyilatkoztak oda, hogy az országot átadni főlhatalmazásuk nincs, terjesztések az ország elé. c) A kérdés másnapra haladt, de mint Bethlen mondja, kiálhatott volna ellen a két Caraffának: mire megértették, hogy addig Szebenből ki nem mennek, sőt a fejedeleme is Szebenbe lesz hoztatva: d) maj. 9-kén gr. Caraffa kiadta nyilatkozatát, hogy a várak őrségei fegyvereiket, vagyontukat bántatlanul kibozhatják; s ugyan e napról a tanácsosok részéről alá lón irva a nyilatkozat, mely által Erdély a már örökössé lett ausztriai házat, fejedelmének fogadta el, mi így hangzik:

Mi, széki Teleki Mihály generalis, bethleni Bethlen György és Elek, borosjenői Székely László, Franek Bálint királybíró, Szabó Krisztián szebeni polgármester erdélyi fejedelem ő nagysága tanácsosi, bethleni Bethlen Miklós, altorjai Apor István és itélőmesterek Alvinczi Péter, Sárosi János, brassai bíró Fistic Mihály fejedeleme ő nagysága s az erdélyi státusok teljes hatalmu követjei adjuk emlékeztetére és tudomásra.

Visszatér Erdélyország a magyarországi királyhoz, a honnét a szerencse irigysége s némelyeknek büszke merészsége

c) Bethlen Mikl. II. 80.

d) Cserei 182. Tört. Eml. a m. nap életéből II. 13

erőszaklő, ez ideig időleges becsületű, most mint főczinkos, Pulpe Stéfán és Nikuláj ivásközben megverésre fölkérte, s egy fertály pálinka fizetés után maga mellé vevé, álrühában a hely szinére siettek, s a gyilkolást elkövetve, hazatértek. A gyanyu a hír elterjedése után a fennevezettekre volt, kiket a falusi előljáróság még azon éjjel kézrekerített és vasba vert, s azonnal járási szolgabíró t. cz. Moga László úrnak a tény állásáról hírt tett, ki is rögtön a hely szinére kiszállván, tapintatos és erélyteljes eljárása folytán minden a legszebben kiderült, a tényt tökéletes valóságra emelte, a munkálatot mindenként a törvény szempontjából vette fel, a tettesek a büntény valóságát a hogy éppen történt, bevallották, s kemény feltűgyelet alatt már el is küldettek Sz. Régenbe, a holott már méltán bevárhatják a rájuk nézt megérdemelt szigorú büntetést; a nevezett tettesek egyébiránt vagyontalank és erkölcsi romlásnak indulók voltak.

Mező-Szengyelben egyébiránt egy év alatt több mint tizenegy gyújtás (égés), számtalan lopás, pince, gabonás és töröküzakások erőszakos feltörése, s rablással párosult tények és verekedések napi rendben voltak és vannak, ugy annyira, hogy ha a magas kormány s a kormányzó úr ő ex] cellentiája erélyesebben nem rendelkezik, s a rögtönbírósgot életbe nem lépteti, Mező-Szengyel és vidéke a legborzasztóbb tényeknek válik színhelyévé; ugy annyira, hogy a szolgabírónak egyedül Szengyellel csaknem annyi dolga van, mint az egész járásával; mit bizonyít az is, mert alig hogy a gyilkosokat a faluból eltávolíták, s már kezdnek mutatkozni a nevezettekhez hasonlóak. Az izraelita bérnöknek mint kocsmárosnak egyik fiát a fogadóban megtámadták s fenyegetések közt verni kezdték, s csak is a segély közbejöttével menekült; egy más ember, ki csak is az nap állá ki büntetését, hazakerülve feleségét oly annyira megverte, hogy szinte dologtehetlenné vált, s mások menték ki kezei közül; többnél több ily esetek fordulnak elő, de hagyjuk.

A nevezett okokból, hogy jövőre nézt a személy- és vagyonbátorság biztosítások, törvényszerűleg célirányos lenne a rögtönbírósg felállítását, *) mert másként e község porpénének nagy részét erkölcsi romlásból kiemelni lehetlen. S hátha görög kath. lelkész Seucan Fülöp úr a jobb értelmeiből egy szép számú társulatot alakított, kik semmi szeszest italt, *) a templom számára kiszabott jó üzlet pénzbtüntetése terhe alatt nem isznak, szép és tündős e cél, adja az ég sikerét rá; de igaz monda marad mégis, hogy „a jég rongált gabonából bő aratást reményleni hasztalan”, ezek szerint a roszt csak tettes példák által lehet jóvá tenni.

Telünk jó van, a hó 1 1/2 láb s több helyt két láb magas; a tavasztól nagy áldást és bő termést reménylünk.

A tagosítási kiszakítás a múlt ősön a kisebb birtokosság egy része s a paraszt közönség hátrányára megtörtént, s már kiki a maga új tagjába vetett; s bár arassza el a magas ég áldásával e község földjét s koronázná siker a bevezetnek nézhető ügyet is.

Mi a múlt évi termést illette, a szalmás gabonák féltérmet megközelítették, de töröküzakánk nagyon gyenge volt, s mi volt is, az is éretlen maradt, hogy egyébiránt mi vár ránk, az a titkok kesere leple alatt áll, nehogy jól remélve még rosszabbat érjünk.

Isten velünk s áldás hazánkra!

Vidéki.

Nagyvárad, jan. 26. 1862.

Bihari levelek.

Megyéink ideiglenes tisztikara e hó 8-án kibírdettett. A királyi biztos úr a tisztikar föléstetése után rövid szavakban esettél, miként a magas kormány s a rendkívüli viszonokokhoz mérve, rendkívüli eszközökhöz kellett nyulni; a volt megyei bizottmányi testület, az általa választott tisztikaral egyetemben a kormány rendeleteinek nem engedelmeskedvén, nehogy az állam gépezete csak kevés időre is fűnakadon, új tisztú kart kellett kinevezni. Azonban a megye belételenek vezetése jövőben is csak azon módon fog történni.

*) Bajos ily rendszabályhoz nyulni csak egy közséért. Szerk.

szakasztotta volt el és atyai erős védelmét I. Leopold császárnak, magyarországi örökös királynak, ki nagy, boldog, igaz, győzhetetlen, s az ő következőjének I. József királynak, kinek életét és királyi székét Isten gonoszolt őltalmazza, a státusok közönséges egyezségéből s egy szívű kívánságából elfogadja, mely boldogságot régen kérünk az Isten kegyelmétől.

A mi azért közönségesen kívánatos, az istennek kedves; ezen perzentéstől fogva örök időkre boldog s egyszersmind most élőknek és ezután következettöknek kinyilatkoztatva legyen: hogy a reánk bízott teljes hatalomnak erejével fejedelem s nagyság és az ország státusai megegyezett akarajukból, önként való indulatjából s buzgó keresztény kívánságából, a török védelméről és minden vele egyetértésről, ajándékok s adófizetésről és mind azokról, a melyek a török portával, ötöt követőkkel, egy barátjaival, társaival és a római császár ő felsége s törvényes következői akármely ellenségekkel valami közlés módját foglalja magában, felség megbántásának büntetése alatt (sub pena criminis laesae majestatis) mely, a dolog igazsága kinyilatkoztatván, az erdélyi törvények szerint ítéltsék, lemondunk; elfogadván ellenben tiszta és igaz hittel fenttízelt ő felsége (a mint már kijelentett) atyai védelmét magunkra és minden maradványainkra Erdélyországunk; melynek jelen lévő bizonyosságára feljebb említett teljes hatalmu bizonyosságunk erejével is cselekedetünknek, végeztéseinknek fejedelem ő nagyságától s a státusoktól, megerősítése alatt, azokon a helységekben kívül, melyekbe már be ment az ő felsége hadi népe, Kövári, Huszti,

Görgényi és Brassai erősségekre is beveszszük, készek lévén, a midőn ő felsége parancsolja a török ellen, ki közellensége a kereszténységnek és mások ellen is fegyvert fogni, aláztatson kérvén, hogy a győzhetetlen császár kegyelmes urunk szívetelt kegyelmességéből szabadságainkat, privilegiumainkat, nevezetesen pedig bevett vallásunk szabad gyakorlását kegyelmesen erősítse meg; minket és maradványainkat azoknak bírábanban védelmezvén; nem is kértelünk: hogy generalis urunk ő nagysága Caraffa, fejedelmünk ő nagysága és az egész ország kérését felségének hathatósan ajánlani fogja, melyet ő nagysága addig is hozzánk kinyilatkoztatott hajlandóságairól, a melyet bizodalmasan kérünk és remélünk, ugy maga a generalis ő nagysága is szabadságainkat, privilegiumainkat meg ne háborison; addig is a lotharingiai herceggel való szerződés maga erejében megmaradván. Melynek hitelességére és erejére s egyszersmind hogy a törököt való ellátásunk erőssége minden maradványainkra által menjen, a három erdélyi nemzetek pecsétjeivel megerősítettük. Kelt Szebenben, május havának kilencedik napján, 1688-ik esztendőben. a)

A három nemzet pecsétje alatt okmányt adtak ki, melyben kinyilatkoztaták, hogy Erdély ezennel ismét visszamegy a magyar királyhoz, ennél fogva a török szövetséggel felmondanak, s ki tovább is velek közlekedésben maradna, nota alá vetik; kötelezik magukat, hogy a már átadott várakon kívül Kövár, Huszti, Görgény s Brassó várába is német őrséget bocsátanak; s végre, hogy a török ellen harcolni fognak: ezek ellené-

ni, mint vezettetett a választott tisztú kar által, azon kis (?) különbséggel, hogy a közügyek, melyeket a képviselő bizottmány havi üléseiben nyilvánosan tárgyal, ezennel a királyi biztos hivatal által fognak elintéztetni; lesznek azonban tárgyak, mint a vízszabályozások s több ehhez hasonlók, melyeknek tárgyalásakor a tanácskozó terem aijai a közön, s számára is nyitva lesznek. A volt alkotmányos tisztviselők közül, egy kettőt kivéve, senki nem vállalt hivatal, a kinevezésnél fő figyelem volt fordítva a román követelményekre. „Miért van ez?” kérdé tőlem a napokban egy román ismerősöm, „kik azok a követelők? a lelkesek, vagy az egykét nadragos ember? mit és kinek a nevében követelnek ők? a nép? ez a legkevésbé tud az ő követeléseikről... és ha iger, ezen agitátorok miért illeszthetők minden részbe, mint ócska küllő a kerékagyba? Hisz a magyar sem nyelvét, sem szokásait nem erőszakolta ránt, tudván azt, hogy a fegyverrel bevitt nyelv olyan, mint a fára kötött gyümölcs, melynél minden fa természetesbbet termett volna a maga neme szerint.”... Sok ily román a magyar hazának!

A természeti elemek is a politikához alkalmazkodnak; majd sürt pelyhekben hull a hó; majd megereszti könnyeit az eresz; majd, mint zsarnoka előtt a fogoly, ugy-ugy fölfagy s megdermed minden, hogy szinte „a lelkem is fázik belől!”...

Kraszna-megye adminisztratora Nábrásky Antal úr folyó hó 29-én indul székelyére, megyéje kormányzatát átveendő. B.... L....

KÜLÖNFÉLÉK.

— (Necrolog.) Pesti lapok hozzák Nagybanáról Kovács Lőrinczné Kabos Zsófiának január 2-dikén történt halálát. E szomorú hír megdöbbentőleg hat reánk, midőn éltének legerőteljesebb korában látnak elhunni egy honleányt, ki a nemzet magasabb érdekeit forró bonzerelemmel felfogja, azokt iránt lelkesedni, mellettük apostolkodni elég emelkedett lélekkel bírt. Méltó feltűdással lehetünk a miatt, hogy gyászshíréről csak a pesti lapokból és nem közvetlenül értesülünk, ha elgondoljuk az elhunyt nő lelkes apostolkodását Királyhágón inneni irodalmi mozgalmaink körül. Irodalmi vállalatainknál mindig 40—50 előfizető élén vettük e lelkes honleány nevét s hozzánk ily alkalmakkal intézett szellemű leveleiből örömmel láttuk e nő nemes lelkesedését s emelkedett gondolkodásmódját. Így kötött a személyileg ismeretlen honleány oly szellemi ismeretséget velünk, mely által becsüléstünk s halála hírére méltó részvétünket érdemelte ki. Nem a buzgalma által irodalmunk körül fokozott anyagi részvét, de eszméink terjesztése Királyhágón túli testvéreink között, volt az minek kiváló becsét tulajdonitunk mindig, s mi által e derék honleány halála általi veszteség nagy részéből osztozunk. Béke poraira! s pótolja őt másokkal hazánknak a végezést.

— A „Lloyd” írja: Az alkotmánykérdésünket illető hírek a legutóbbi demontik által hitelökben ugyan sokat veszítettek, de ismét újból felmerülnek. Bécsből jelentik, hogy a provisorium ő Felsége határozott akarata folytán, végehez közel, és remény van, hogy az alkotmányos állapotok „meglehetőleg hamar” visszaállítatnak; — a „Tagesbote”-nak írják, hogy a bécsi kormány „elvilleg” elismerte a magyar országgyűlés ujonczállítási jogát. A jövő megmutatja, hogy ez új hírekben mennyi igaz van. — A „Pressa” egyik pesti levelezője magánvéleményeként a következőket írja: „A megoldás előkészítésére csak egy eszköz van, s ez a birod. tanács kibékítő szavazata. A kibékítő előkészítheti a birod. tanács; valószínű azonban a fejedelem, Magyarország királyának kell, ki bizonyára Ausztria császárnak érdekeit is megtudja védni. Ha a Lajthán túli népek előtérbe lépnek, hogy a fejedelem tetteleinek „útat” nyissanak, melylyel most nem bír, nagy

akadály, az, mely a vezénylő személyekben rejlik, meg van kerülve, míg a Lajthántúli szabadelvűek áldozatot ki-melhettek volna meg, melyért kárpótlást alig nyerhetnek.” Ezen hírekkel Pesten combinatióba hozzák azon körülményt, hogy b. Vay — mint tudni akarják — tegnap Pesten keresztül Bécsbe utazott és pedig — mint állítják — legfel-sőbb parancs következtében.

— Kolozsvár írják nekünk jan. 27-ről: Tanácsunk f. hó 25-én lemondását főbírák kezébe letévé. Az okok minden alkotmányos hazafi előtt ismeretesek lehetnek. Legközelebből ő cs. kir. Felségéhez intézett feliratunk a f. kir. kormányzék által visszaküldött, s megrendeltetett újból, hogy minden akadékoságot félretéve, az ujonczozást hajtsuk végre, s az eredményről öt naponkint tegyünk tudósítást. Valamint az adóinspector megígérte, hogy e hó végén a katonákat a tanács tagjaira teendi, ha a város adója le nem fizetetik.

— Doboka megyéből. Administrator Battán L. ur a hivatali tőről elvek nevében leoszult alkotmányos főispán ő mlgát és tisztikarát bizalommal hivta vala fel egy tisztügyi combinatio összeállítására, s az ennek nyomán elébe ajánlottatott névsort az elsőltől az utolsó névig elfogadta, s a kinevezéseket mundiroztatni is kezdé, midőn Szamosújvárról a lelépett tisztikar eltávozott, — és már másnap mászerűt combinatiót állított fel, — s mert a megyei administratio politikai mint judicialis részének élére két oly egyéniséget léptetett, kik mult septembri közgyűlést a megyének lehetleníték igazgatásig vitti vezérkedéssel, midőn nem kevesebbet, mint egyéni szavazatjogot collectiv alakban akarták a megyére erőszakolni, s mert ezen absurd megtört az értelmiség compact magatartásán, rá a románoknak a közgyűlésből elvonásával felelték. Ez új combinatio esetében a volt tisztikarból, az irányadók körök jóváhagyása folytán, megmaradásra elszánt magyar egyének élőkön Gegő József és Csiki László e lapokban alispánokul kijelöltekkel, kötelezve érzik magukat a tisztikarból ismét kilépni.

— A horvát kancelláriának pecsétét engedett ő Felsége, melyen a főhelyen Horvátország czimere áll, de egyszersmind felül mellette Magyarország czimere, mialtal szt. István királyságának integritása szintén el van ismervé.

— Az aradi hegyalján farkasok pusztítanak. Néhány nappal ezelőtt Világos mellett véres ruba- és papir-maradványokat találtak, melyekből kitűnt, hogy egy haza felé siető szabadságos katonát, a szülői háztól nem meszsze, a farkasok széttértek. Konop közelében a Maros mellett egy pórnót hason szerencsétlenség ért. Ezen birt közlik a pesti lapok, míg erdélyi leggyakorlottabb vadászaink általában kétségbe hozzák azt, hogy a farkasok az emberleltre törnének, s mesének tartják az ily híreket, melyekre bebizonyított példa állításuk szerint nincsen. Kinek van igaza, nem tudjuk. Eleget olvasunk különben az orszországi rémtületes farkaskalandokról; s az állattudomány sem utasítja a mesék országába az ily eseteket. A minap megint nagy hírt ütöttek egy lött huz felett. Erdélyben a beszteterei és kalotaszegi havason, az Ünökőven Cyblesen akárhányszor löttek huzt, s így kérdésen kívül e szemes állat nem lehet idegen a Királyhágón túl sem.

— Grátzból jött sürgönyök szerint f. hó 24-dikén hajnali 2 órakor a leobeni Drache-féle köszénbányákban megrendítő szerencsétlenség történt. A bányakürtő ugyanis ismeretlen okból meggyulladt. A füst s a gőz a bányába hatott, hol 100 munkás volt éppen akkor elfoglalva. Huszanegyen nem menekülhettek meg, s a gőz által megfújtat; kilenhez azonban a fűtő gáz miatt nem lehet féni. A bányában nem történt égés, s minden további veszély már elhárítottat.

— Európát Amerikával, a Sziberián vezetendő távirati sodronnyal akarják összekötni s ennek dúsabb sikert jósolnak, mint a tenger alatti sodronnyak, melynek ki-

ben reményeket fejezik ki, nehogy Caraffa polgári és vallási szabadságait nem zavarandja; a lotharingeni herceggel írtak pedig érvényben hagyák. b) Oly okmány, mely által az udvar teljes célhoz ért, sőt Caraffa, hogy biztosabb legyen, Fogarásba is átküldött, a homagiumot Apafival is letétet. c) Erdélynek pedig még semmi ratificált szerződés se volt kezében.

A mint a bűségeskü elhangzott, Caraffa gróf Teleitk drága ezüst terítéssel ajándékozta meg, melylyel nagyszerű búcsu ebédet adott; s azzal Caraffa az erdélyi ezredeket felvette, magának 500 tázsekeret rendeltetett, d) csatátérre indult, s utjában Lippát máj. 19-n bevette. a)

Ki volt adva a bűségi okmány az ország részéről, vele szemben egymás ígértet, ez egy sereg függő kérdést merített fel: e felett Caraffával traktálni a fejedelem és az ország máj. 19-ről felhatalmazást adtak Teleiknek.

Veteráni pedig hozzáfogott a fejedelmi s a több ujonan átbocsátott várak átvételéhez. Kisebb nagyobb zajjal mindenütt is sikerült; egyedül a brassói fellegvár megszállásában merült fel akadály. A tanács itt sem állt ellent, hanem a polgárság bort és élelmet szállított fel, oltalomra késült: azonban Veteráni s a fejedelmi biztosok megjöttek, s a fellegvár máj. 26-n néhány órai ostrom után magát feladta, miért a főbbek fejéket vesztik. g)

b) Okl. Szász Sylloge 40.

c) Cseréi Hist. 182. Bethlen Mikl. II. 83.

d) Az 1688 máj. 10-n. Mike, Art. D. III. 1063.

e) Cseréi M. Hist. 185. Bethlen Mikl. II. 96.

g) Bethlen Mikl. II. 94. Cseréi 183. Lejelezettek 1689 sept. 17. Archiv. d. Vereins N. F. 123.

Ily jelenetek szövődtek a fogarasi, mondhatni folytonossá lett országgyűlés folyamába, mely a törökötől függést felmondá. A homagium le volt téve, a rendek sehog sem akartak lemondani a reményről, hogy a kormány az annyiszor ígért diplomát, mely a bécsi s balafalvi traktátat formulázza, ratificálva ki fogja adni. Hogy annál könnyebben célhoz jussanak, jun. 1-én diploma projectumot szerkesztettek miigy hangzik:

1. A bevett négy vallás soha semmi módon és semmi trügylat alatt a maga szabad gyakorlásában meg ne háborítsassék, hanem minden szent egyházi megye, templom, iskola, papiház maga szokásaiban, istentisztelete szokott módjában, bátoriban, jövedelmeiben, kiváltságaiban, eddig gyakorolt szokások törvényeiben, ugy az egyházi szolgák szolgálatjokban, tisztókben és szabadságokban illethetlentül megtartassanak, a mint erről a lotharingiai herceg is voltunk végett vala.

2. A mostani fejedelem ő nsga idősb Apafi Mihály, ugy töltött választott ifjabb Apafi Mihály magok fejedelemségükben, méltóságokban, címökben, czimereikben, szabad kormányzásokban, akár mi névvel nevezendő jövedelmekben meg ne háborítsassanak; hanem az erdélyi törvények és szokások szerint azokban megtartassanak és holtuk után is a fejedelem választásának szabadsága ő felsége kegyelmes ajánlása szerint is, az erdélyiek kezében maradjon, kik azon hatalommal és szabadsággal élhesse-nek, mint a mostani fejedelmek; és senkitől, csakis ő császári királyi felségétől függjenek, s méltóságra minden időben és helyen Magyarország nádora felett álljanak.

(Folytatjuk.)

egy helyrajzi osztályt is szerveznek, melynek feladata lesz, Mexikót híven térképezni.

A „Patrie” szerint Miksa főherceg kijelentését a mexikói új trónra Cubában bevezetett ténynek tartják.

A „Times”-nek, úgy látszik, nincs ellenvetése az új monarchia alakítása ellen, Franciaországnak a beavatkozásban részvételről igen kedvezőleg nyilatkozik s úgy hiszi, Anglia nem fog féltékenységet táplálni, ha a francziák Mexikót néhány évig megszállva fognak tartani.

Ellenben a „Daily News” azt állítja, hogy Francia- és Spanyolország már is tulmentek a közbenjárás egyezmény céljára, s egy ó európai mintájú beavatkozást tettek, minőre az angol kormány, mikor az egyezményt aláírta, legátolabból sem gondolt. Az angol kormánynak, végzi a Russel lapja, mindenestre meg kell mosnia kezét, s a beavatkozási tüzérlébe többé nem elegyednie.

Egy jan. 8-án kelt havannai sürgöny szerint Prim tábornok, a francia hadjuttalék egy részének kíséretében, december 18-án bevonult Vera-Cruzba, s azóta még 2000-ből álló szárazsági sereg és egy angol hadi hajó érkezett oda. Gasset tábornok a három hatalmasság nevében szedi a vármokot.

Másfelől, úgy látszik, a mexikóiakban is felébredt az önfentartás ösztöne s még sokáig dolgot adhatnak az európai rendesítőloknak. A kamarák felhatalmazták az elnököt rendkívüli szabályok alkalmazására. A mexikói „Moniteur” azt hiszi, hogy Mexiko sikra állíthat 150,000 embert 100 ágyúval. Tampiconán ellenállásra készültek. Uragua 20,000 emberrel fedez minden Vera Cruzból kimenő utat. Fuarez kiáltványt bocsátott ki, melyben arra hívja fel a mexikóiakat, hogy sok visszálkodásaikat félre téve, egyesüljenek a haza oltalmazására.

Ujabbak. A „P. L.”-nak írják Bécsből jan. 28-ról: A francia trónbeszéd a börzére megnyugtató hatást gyakorolt; mely nézetet azonban diplomata körökben nem osztanak. Itt sokkal fontosabbnak tartják a trónbeszédet azért, a mit elhallgat, mint azért a mit kimond.

— Ragusa, jan. 28. Trebignei jan. 23-ról kelt tudósítások szerint Derwis basa 15 zászlóalj katonasággal és 800 basibozukkal a felkelőket Slimnicában körülvette, s a zubii hegyek felé visszahagyta a nélkül, hogy ellenállásra talált volna. A felkelők által megszállva tartott falvak és országutak most a törökök hatalmában vannak. A közlekedés Ragusával szabad.

— Trebigne, jan. 27. A felkelők Summát, Slimnicát és Ljubovot ellentállás nélkül ismét megszállták. A török csapatok Poglizzában vannak összpontosítva. A közlekedés csak ó Ragusán át szabad.

— Szt. Pétervár, jan. 29. Az oktatásügyi-miniszter felhatalmazott négy kegyben álló tanárt, hogy Szt. Pétervárt nyilvános felolvasásokat tartsanak a polgári és büntetőjogból, összehasonlító törvény tudományból és közgazdaságtanból. Tegnap nyitotta meg Schuvakoff főkörmányzó a nemesség gyűlését, mely alkalommal így szólott: A császárral szoros szövetség nélkül a nemesség jóléte nem gondolható. A császár kívánja, hogy a nemesség tartsa meg előjogos társadalmi állását; csak akkor szilárdítja meg befolyását s

oldhatja meg a megoldatlan fontos kérdéseket, ha a trónnak rendületlen támasza fog maradni. A kormányzó ígerte, hogy jogosult közhasznú kívánatokat gyámolítani fog.

— Francia lapok szerint Miksa főherceg ő fenségének két jelöltára van a mexikói trónra. Egyik a flandriai gróf, a belga király második fia, Charlotte hercegnőnek fivére, Miksa főherceg ő fenségének sógora. A másik Don Sebastián spanyol infans. De a párisi spanyol követ tudtára adta kormányának, hogy Franciaország feltétlenül visszautasítja a kijelölést, mert hivatalosan Ferdinánd Miksa főherceg kijelölése mellett van.

Gabonaár Kolozsvárt Január 30-án 1862.

(Bécsi mérője osztrák értékben.)

Tisztbúza 5 frt 20 kr. Elegybúza 4 frt 30 kr. Rozs 4 frt — kr. Árpa 2 frt 40 kr. Zab 1 frt 35 kr. Török-búza 3 frt 20 kr. Pityóka 1 frt 60 kr. Marhahús 15 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről

Január 31-én: Nemzeti köles 83.15. 5 % Metalliques 68.70. Bank-részvény 783.—. Hitel-részvény 191.20. Váltó Londonra 138.90. Ezüst 138.25. Arany 6.55.

Január 28-án: Urbéri kárpótlási kötvény: Magyar országi 70.75. Erdélyi 66.50.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

Hirdetés.

(455)
Sz. 557. 1861

B. Josintzi László kérelmére Vendler Károlynak a feloszlott kolozsvári es. k. kerületi törvényszék ítélete folytán osztr. értékben 4341 frt 75 kr. tőke, és járuléka behajtása végett lefoglalt ingatlan javai u. m.

a.) Külmagyar-utczában 34 sz. alatt levő 3986 frtra,
b.) Ugyanott 224 sz. alatt 3076 frt 50 kr-ra,
c.) Kül-szénutczai 83 sz. alatti 1251 frtra osztr. értékben becsült házastelkei,
d.) A csere alatti 24 frtra o. é. becsült kaszállója 1862-ki február 6-án és mártius 6-án délelőtt 9 órákor a város házánál tartandó nyilvános árverés útján el fognak adni, miről a venni szándékozók azon hozzáadással értesítettek, hogy az árverés megkezdése előtt a becsüárnak, a mely egyszersmind kiküldési ár is, 5%-át tartoznak letenni. Az árverés többi feltételei a főjegyzőnél megtekinthetők.

Kolozsvár sz. k. város törvényszékének 1861 dec. 31-én tartott üléséből kiadta:

Gothárd József főjegyző.

(456)

Sz. 55 1862

Árlejtési hirdetmény.

A kolozsmonostori uradalmi mézarszék és a Bogártelki uradalmi Curialis házánál szükséges reparációkra felsőbb rendelet következtében következő pénzösszegek, ugymint a mézarszékre 1495 frt 44 1/2 kr. a bogártelki udvarházra pedig 2035 frt 47 kr. ausztr. rendeltetvén meg, azoknak végbevitelére nézve e folyó 1862-ik év február 20-án a kolozsmonostori uradalmi irodában árlejtés fog tartatni, mi is azon megjegyzéssel tétetik közhirrre, hogy az erre vonatkozó építési rajzok és előleges kiszámítások (Überschlag) addig is az említett uradalmi hivatalnál minden időben megtekinthetők.

A kolozsmonostori alap. uradalmi gazdasági hivataltól.

Sz. 368 1862. (451)

Hirdetmény.

A magas pénzügy-ministeriumnak egyetértőleg az erdélyi k. udvari cancellariával a csak most lefolyt év december hava 4-dikéről 59394/929 k. sz. alatt kibocsátott rendelet-nél fogva, a károly-ferhérvári út vám-sorompó folyó év február hava végével, Fejérvár városa Maros-Portus felől eső déli végére fog által tétetni.

Ezen okból az említett valamint a szászsebesi utvám-állomás haszonbérbe adhatása végett, egy új nyilvános árverés fog tartatni, mely szerint az említett utvám-állomások

a.) vagy csupán folyó év mártius hava 1-től számított nyolcz hónapokra;
b.) vagy pedig két év és nyolcz hónapokra u. m. az 1862-ik év mártius hava első napjától az 1864-ik év october hava utolsó napjáig ki fognak bérbe adni.

Az említett árverezés mind a két állomást illetőleg a szászvárosi es. k. kerületi pénzügy igazgatóságnál folyó év február hava 3-ik napján fog megtartatni.

NEM HIVATALOS.

(457)
Haszonbéri hirdetmény

A Sztrigy völgyében s a hátszeg-vidéki országtól mellett **Pusztá Kalán**on, Sz. város, Déva és V. Hunyad központján egy terjedelmes udvartelek négy szobából álló közházal, 1-ső osztályú 170 h. szántó s 70 h. kaszállóval, kirekesztő koresmárlási s jűhlegeltetési joggal, úgy szintén az ezen jőszághoz tartozó 1-ső s 2-od osztályú szőlőhegyi birtokok Fel-ső-Nádason és Felső-Okloson, bérbe adandók. — Bővebb értesítést ad báró Kemény Lajos ur V. Hunyadon.

(458)
Haszonbéri hirdetés.

Székely-Udvarhelytől mintegy 2 órai távolságra, a Brassóba vezető nagy útban fekvő Homoród-Szentpálon egy nagy kiterjedésű jőszág udvari lakó házakkal s gazdasági épületekkel, ezen évi szentgyörgyi naptól 6 vagy több egymás utáni évre bérbe kiadó. — Ertekezhetni iránta: Apa-Nagyfaluban, legifj. gróf Bethlen Sándor tulajdonossal, szóval vagy bérmentes levél által.

Felvilágosítással szolgálhat Kolozsvárt Csulak Dániel hites ügyvéd.

(435)

Németország legelső orvosi egyetemei által megvizsgált, mindennemű fájdalmak ellen hasznosnak elősmert és a magas es. kir. helytartóságtól hasznossága miatt engedményezett **VÉBER-féle**

Általános KÖSZVÉNYGYOLCS

mint legelsőbb, legbiztosabb, gyorsan és csatlakoztatlanul segítő óvszer mindennemű köszvény, hűlés, göres, oldalmúlalás, dagadt tagok, kifehezamodások és podágira ellen, csomagokban használati utasítással 1 frt. 5 kr., mégegyszer oly erős, súlyosb fájdalmak ellen 2 frt. 10 o. é. nem különben a híres **párisi általános taapsz** minden lehető sebnemek, fagydagánatok és tyukszemek ellen. **Egy tégly** használati utasítással 35 kr. o. é.

A valódi kapható:

Kolozsvárt gyógyszerész Wolff János úrnál és Wendler J. örökösénél; Tordán: gyógyszerész Wolff Gábor úrnál; Szegvárt: Misselbacher J. B. úrnál; Károly-Fejérvárt: Wagner János úrnál; Beszterczén Dietrich és Fleischer uraknál.

STEIN JÁNOS

Könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

SIBENBÜRGENS

geographisch-, topographisch-, statistisch-, hydrographisch- und orographisches

LEXIKON

mittelst eines Versuches seiner Landkarten-Beschreibung, bearbeitet und alphabetisch geordnet von Ignatz Lenk von Freunfeld, k. k. General-Feldmarschall Lieutenant im Pensionsstande. 4 Bde. Preis: 10 Gulden ö. w.

Szavalmányok

nővendék leányok számára összeállítá Réthy Lajos. Ára 80 kr.

Utasítás

az Erdélyben megszüntetett tizedbejelentések valóditásánál eljárásról, mely a hajdoni urbér-jogosított földesuraságok, ügyvédek, meghatalmazottak sat. szóval mindazoknak, kik urbéri tized-járandóságok valóditásával foglalkoznak, különös figyelmükbe ajánlatik.

Ára 50 kr. Osztr. ért.

Orvosi napló

Magyarország gyakorló orvosai használatára. 1862. Szerkeszté Sugár Fábíusz orvostudor, szűlész, a buda-pesti kir. orvos-egylet és a kir. magyar természet-tudományi társulat rendes tagja, pesti gyakorló orvos.

SAUER IGNÁTZ arcképével.

Ára 2 frt.

A magyar Jacobinusok, történeti regény, írta Pulszky Ferencz, fordította Beniczky Emil. 2 kötet 2 frt 80 kr.

Egy esküszegő király. Történeti regény. Írta Ábrai Károly. Ára 1 frt. Szerényi Ilma naplója. Írta gróf Batthány Julia. Franczából Toldy István. Ára 1 frt 50 kr.

Utazás Keleten. Írta Orbán Balázs. 6 kötet. Ára 6 frt.

Magyar nők évkönyve. Második évfolyam, 1862. Szerkeszté Emilia Ára fűzve 1 frt 50 kr. kötte 2 frt, vászonba kötte aranyozva 3 frt.

Az anyátlanok életharcza. Történeti redény IV. Béla korszakából. Írta Lapsinszky János. 4 kötet 4 frt.

Rákóczy Ferencz. Magyar életkép. Írta Mühlbach Luiza. 3 kötet. Ára 1 frt 50 kr.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda bettiüvel. (Bel-farkasutca 74 sz.)